

Naziv kolegija	EU U MEĐUNARODNOM PRAVU	
Nastavnici	Prof.dr.sc. Davorin Lapaš	
Status kolegija (semestar i redoviti ili fakultativni)	I semestar, Izborni	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave (predavanja, vježbe, seminar i sl.)	Interaktivni oblik nastave – predavanja i konzultacije. Znanje studenta provjerava se kroz usmeni ispit.	
ECTS koeficijent opterećenja studenta	3	
Broj sati po semestru	12	
Ciljevi kolegija		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Cilj predmeta Europska unija u međunarodnom pravu prije svega je upoznati studente s osnovnim teorijama o odnosu pravnih sustava EU s međunarodnim pravom; 2. steći razumijevanje o o problematici subjektiviteta u međunarodnom pravu, te specifičnostima međunarodnih organizacija kao redovitog subjekta međunarodnog prava različitog od puke ukupnosti država članica, ali i složenih država, što je u slučaju Europske unije uslijed njezinih supranacionalnih značajki od posebne važnosti; 3. upoznati studente s kategorizacijom međunarodnopravnih normi sadržanih u međunarodnopravnim aktima koji vezuju Uniju i/ili njezine članice, posebice u odnosu prema trećima, kao i same te akte prema različitim kriterijima (npr. formalnim, funkcionalnim, pravotvornim: <i>inter partes</i> ili <i>erga omnes</i> djelovanja i dr.); 4. osposobiti studente za primjenu međunarodnopravnih normi koje se tiču pravnog sustava Unije i na konkretna činjenična stanja u međunarodnoj praksi. 		
Sadržaj kolegija		
<p>Predmet obrađuje međunarodnopravni položaj Europske zajednice i Europske unije u međunarodnom pravu. Podijeljen je u pet cjelina:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Odnos prava i EU s međunarodnim pravom; 2. Međunarodnopravni subjektivitet i pitanje subjektiviteta EU; 3. EU i objekti međunarodnog prava (npr. pravo mora: zajedničke ribolovne vode, pitanje ekoloških pojaseva, ribolovnih pojaseva itd.; svemir: Europska svemirska agencija, EUTELSAT itd.; Antarktik: sektori država članica EU navedeni u Ugovoru o EU itd.); 4. EU u Ujedinjenim narodima 5. Međunarodnopravni aspekti zajedničke vanjske i sigurnosne politike (uključujući i odnos prema NATO-u, UN-u, tzv. „antiterorističkim koalicijama“, kao i status trajne neutralnosti nekih država članica EU – Austrije i Malte). 		
Očekivani ishodi učenja		
I. INTELEKTUALNE (KOGNITIVNE) VJEŠTINE:		

1. Znanje i razumijevanje

Nakon uspješno savladanog predmeta student će moći:

- **identificirati** teorije o odnosu europskog prava, kako shvaćenog u užem smislu (kao pravo EU) tako i u širem smislu (uključujući tu i pravo Vijeća Europe te OEES-a), od monističkog i dualističkog koncepta, odnosa supsidijarnosti, kao i koncepta tzv. „*self-contained režima*“ kroz **analizu** radova različitih autora s toga područja međunarodnog prava, kao i kroz **razumijevanje** elemenata i karakteristika horizontalnih pravnih sustava poput međunarodnog prava, te onih s obilježjima hijerarhičnosti i supranacionalnosti kao što je pravni sustav Europske unije, uz iznimku zajedničke vanjske i sigurnosne politike;
- **definirati** konstitutivne elemente međunarodnih organizacija i njihova međunarodnopravnog subjektiviteta (polazeći od elemenata iz tzv. Fitzmauriceovog Nacrta) i **prepoznati** ih u slučajevima raznovrsnih međunarodnih organizacija, poput Vijeća Europe, OEES-a, a posebice Europske unije s obzirom na njezine specifičnosti;
- **razumjeti** značaj objektivne, *erga omnes* međunarodnopravne osobnosti međunarodnih organizacija (prema Seyerstedu), ali i one složenih država;
- **objasniti** pravne institute povezane s međunarodnim organizacijama uključujući kako pravne odnose Europske unije s vlastitim državama članicama, tako i s drugim državama i drugim subjektima međunarodnog prava; te
- **prepoznati** povezanost Europske unije i njezina pravnog sustava te njihovu uklopljenost u opći i regionalni sustav međunarodnog prava, kako na razini primarnih, tako i sekundarnih normi, posebice sankcija.

2. Primjena

Nakon uspješno savladanog predmeta student će moći:

- **grupirati i opisati** međunarodne organizacije s obzirom na njihovu iznimnu raznovrsnost u pogledu gore spomenutih tzv. „Fitzmauriceovih elemenata“;
- **primijeniti** relevantne međunarodnopravne norme na konkretne primjere iz međunarodne prakse, posebice u odnosu na **prosuđivanje** granica nadležnosti Europske unije i njezinih država članica, tzv. „mješovitih ugovora“, odnosa prema pravu Ujedinjenih naroda čije su sve države EU članice, rješavanja postojećih antinomija njihovih pravnih sustava (npr. s obzirom na čl. 25. i 103. Povelje i provedbe sankcija Ujedinjenih naroda unutar pravnog sustava Europske unije i njezinih država članica), kontrole „ustavnosti“ unutar njihovih pravnih sustava kroz **primjenu** različitih pristupa i metoda tumačenja (tzv. doktrine uključenih ovlasti, doktrine funkcionalne nužnosti i dr.);
- **ilustrirati** važnost međunarodnih organizacija za stabilnost univerzalnoga, kao i regionalnog međunarodnog poretka i produbljivanje suradnje između Unije i drugih subjekata međunarodnog prava, kao i važnost povezivanja s organizacijama dvojbenog međunarodnopravnog subjektiviteta poput transvladinih organizacija, međuregionalnih organizacija, hibridnih (tzv. QUANGO) organizacija, tzv. „organizacija kišobrana“ („*umbrella organizations*“) i dr.

3. Analiza

Nakon uspješno savladanog predmeta student će moći:

- **analizirati** metajuridičke procese nastanka međunarodnih organizacija, pa i integracija kao funkcionalno uvjetovane nužnosti institucionalizacije suradnje država članica (npr. kroz utjecaj tehnološkog razvoja, širenja područja međudržavne suradnje, osiguranja međunarodnog mira i sigurnosti i dr.);
- **razlikovati** relevantne međunarodnopravne akte s obzirom na različite vrste međunarodnih organizacija, te **usporediti** domašaj pravnih normi, ali i normi u nastajanju (npr. tzv. *soft law*) s obzirom na kategorije međunarodnih odnosa u kojima Europska unija sve aktivnije sudjeluje;
- **analizirati** normativnu vrijednost formalno neobvezujućih akata, no čija nužnost poštivanja za države članice proizlazi iz svrhovitosti suradnje institucionalizirane u pojedinim vrstama međunarodnih organizacija (tzv. tehničkim organizacijama poput npr. Europske svemirske agencije, FAO-a, ITU, UPU);
- **kategorizirati** međunarodnopravne norme sadržane u međunarodnopravnim aktima koji vezuju Uniju i/ili njezine članice, posebice u odnosu prema trećima, kao i same te akte prema različitim kriterijima (npr. formalnim, funkcionalnim, pravotvornim: *inter partes* ili *erga omnes* djelovanja i dr.);
- **ispitati** primjenu međunarodnopravnih normi koje se tiču pravnog sustava Unije i na konkretna činjenična stanja u međunarodnoj praksi. Pritom se posebno ističe i sve aktivnija uloga Europske unije u stvaranju običajnog međunarodnog prava (primjerice u međunarodnom pravu mora: zaštićeni ekološki pojasevi, ribolovni pojasevi, ZERP i sl).

4. Sinteza

Nakon uspješno savladanog predmeta student će moći:

- **konstruirati** povezanost pojedinih pravnih instituta koji se tiču prava Europske unije te njihovu uklopljenost u cjeloviti sustav međunarodnog prava;
- **formulirati** zaključke o značenju međunarodnih organizacija uopće za razvoj odnosa u suvremenoj međunarodnoj zajednici, ali i **formulirati** zaključke o međuuvjetovanosti ne samo suradnje, već i institucionaliziranog povezivanja međuvladinih organizacija s nevladinim, i drugim oblicima jednako institucionalizirane neposredne suradnje primjerice središnjih organa država ili regionalnih jedinica poput npr. u obliku gore spomenutih transvladinih ili međuregionalnih organizacija, u čemu su upravo pravni sustavi Europske unije i Vijeća Europe najrazvijeniji (EGTC, ECG).

5. Vrednovanje

Nakon uspješno savladanog predmeta student će moći:

- **vrednovati** značenje međunarodnih organizacija za stabilnost međunarodne zajednice, jednako u obliku tzv. „negativne suradnje“ država članica (npr. kroz prevenciju sukoba – zajednička vanjska i sigurnosna politika EU, zajednička sigurnosna i obrambena politika EU, sustav „pojačane suradnje“), kao i kroz razvoj njihove tzv. „pozitivne suradnje“ na svim područjima međunarodnih odnosa;
- **prosuditi** specifičnosti međunarodnih organizacija kao redovitog subjekta međunarodnog prava različitog od puke ukupnosti država članica, ali i složenih država, što je u slučaju Europske unije uslijed njezinih supranacionalnih značajki od posebne važnosti;

- **ocijeniti** važnost članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji, ali i različitim univerzalnim i regionalnim, posebice europskim međunarodnim organizacijama;
- **procijeniti** učinkovitost međunarodnih normi koje se tiču međunarodnih organizacija, prvenstveno promatrajući ih u značenju svojevrstnih podsustava općeg međunarodnog prava kao dijelova prema cjelini (npr. spomenutih tzv. „*self-contained režima*“).

II. POVEZIVANJE ISHODA UČENJA I PROVJERE ZNANJA:

Znanje se provjerava na temelju usmenog ispita.

Usmeni ispit, koji je obavezan za sve studente koji su upisali ovaj predmet, sastoji se od provjere **razumijevanja** teorija o odnosu europskog i općega međunarodnog prava, te pravnih pojmova i instituta koji se općenito tiču međunarodnih organizacija i njihovih pravnih sustava. Zatim se očekuje **povezivanje i uspoređivanje** odnosnih pravnih pravila i instituta, te **vrednovanje** stupnja normativnosti i primjenjivosti međunarodnih normi koje se tiču ponajprije Europske unije, ali i drugih, s njome povezanih univerzalnih (npr. UN), ali i regionalnih međunarodnih organizacija (npr. MERCOSUR, ECOWAS) ili su nastale unutar njihovih pravnih sustava, prvenstveno kroz njihovu učinkovitost i primjenjivost na suvremenu međunarodnu praksu.

Opće (generičke) vještine

Nakon uspješno savladanog predmeta student će steći kompetencije koje će mu omogućiti analizu međunarodnih pravnih pravila koja se tiču međunarodnih organizacija i njihovo ispravno vrednovanje. Pritom, student bi trebao moći samostalno analizirati i prosuditi normativnu vrijednost normi i akata nastalih unutar specifičnog pravnog sustava poput onoga Europske unije uzimajući u obzir dinamičnost međunarodnog legislativnog procesa. Ujedno bi student trebao biti u mogućnosti da primjenom odgovarajućih pravnih normi rješava problemske situacije proizašle iz odnosa normi nacionalnog prava, prava Unije, te općeg međunarodnog prava. Stečene vještine omogućit će studentu da se na odgovarajući način služi relevantnim međunarodnim dokumentima uključujući i onima različitih stupnjeva normativnosti (npr. međunarodni ugovori, sudske i arbitražne odluke; uredbe, direktive, rezolucije; preporuke i tzv. „prividne preporuke“; operacionalni akti; institucionalni akti; itd.).

Praćenje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i oblici provjere znanja

U fazi pripreme nastavnog programa, kvaliteta se prati kroz usporedbu sa sličnim programima koji se izvode na drugim fakultetima (benchmarking). U fazi izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem pohađanja nastave, te praćenjem reakcije studenata. Studenti se u svakom trenutku mogu obratiti nastavniku osobno ili putem elektronske pošte. Nakon izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem rezultata ispita, anketom i kontaktom sa studentima nakon stjecanja diplome. Pri praćenju rezultata ispita gleda se jesu li studenti usvojili znanja i vještine koji se stječu predmetom. Nadalje, nakon izvedbe programa studente se anketira o kvaliteti izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimaju se u obzir pri izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave.

Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija

Znanje studenta provjerava se kroz usmeni ispit.

Obveze studenata

Redovno pohađati nastavu i aktivno u njoj sudjelovati te uredno ispunjavati obveze koje odredi nastavnik na predmetu i predviđene programom studija

Obvezna literatura

- Andrassy, J., Bakotić, B., Seršić, M., Vukas, B., Međunarodno pravo, sv. 1, Zagreb, 2010. (tekst otisnut sitnim i krupnim slogom); str. 1-44, 74-90, 124-132.

- Lapaš, D., Odnos međunarodnog i europskog prava – novo lice dualizma?, u: Korać Graovac, A., Majstorović, I.(ur.), Europsko obiteljsko pravo, Zagreb, Narodne novine, 2013.

- Koskenniemi, M.(ed.), International Law Aspects of the European Union, The Hague, London, Boston, Kluwer, 1998. (poglavlja 1-6, 8-11, 13-16.)

- Seršić, M., „Odnos prava Europske unije i međunarodnog prava“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, sv. 55, br. 5, 2005.

- Lapaš, D., „'Fragmentacija međunarodnog prava' – degeneracija ili evolucija?“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, sv. 55, br. 2, 2005.

- Turkalj, K., „Reforma Zajedničke ribarske politike Europske zajednice - s naglaskom na problematiku širenja jurisdikcije na moru“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, sv. 53, br. 3-4, 2003.

- Lapaš, D., „Zajednička vanjska i sigurnosna politika Europske unije nakon Lisabona – put k europskom političkom identitetu?“, u: Rodin, S., Čapeta, T., Goldner Lang, I. (ur.), Reforma Europske unije – Lisabonski ugovor, Zagreb, Narodne novine, 2009.

Osnovna izborna literatura

- Lisabonski ugovor Europske unije, Adrias, br. 16, 2009.

- Lapaš, D., Pravo međunarodnih organizacija, Zagreb, Narodne novine, 2008.